

ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ PROF. DR. CEMAL TALUĞ'UN SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ'NİN 150. YILI KONUŞMASI (4 Aralık 2009)

Sevgili Mülkiyeliler, 150. Yılınız kutlu olsun. Nice 150 yıllara.

Mülkiyenin kuruluşunu Tanzimat ve Islahat Fermanları ile ilişkilendirmek genel bir kabullenmedir. Yükselen batı karşısında güçsüzlüğü iyice ortaya çıkan, siyasal ve ekonomik alanda derin bir çöküntü yaşayan Osmanlı Devletinin bu süreci durdurabilme arayışları bu dönemde yoğunlaşmıştır. İşte bu arayışlar çerçevesinde Mektebi Mülkiye devlet örgütlenmesini ve yönetim anlayışını yenileştirme ve çağdaşlaştırma çabalarının bir ürünü olarak 1859 yılında İstanbul'da kurulmuştur. Mülkiyede, Batı ülkelerinin kamu yönetimi uygulamalarına ve yönetim bilimlerine dayalı bir eğitim verilecek ve devlet için yetkin, bilgili, erdemli idari kadrolar yetiştirecekti.

Bu amaçla kurulan Mektebi Mülkiye'nin değeri ve önemi hızla görülmeye başlamış ve 1877 yılında okulun niteliği yükseltilip Mektebi Mülkiye-i Şahane adını almıştır. Bir sene sonra Mülkiye'ye efsane bir Müdür atanır, Abdurrahman Şeref Efendi. Ali Çetinkaya'nın Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler isimli büyük eserinin I. Cilt, 41. Sayfasında, 16 yıl kesintisiz müdürlük yapan Abdurrahman Şeref Efendi için "Mülkiyeye Müdür olması ile müessesenin farik alameti teşekküle başlamış, Mülkiyeli Ruhu bu Mübeccel zatın şahsiyetinden gıdalanarak vücut bulmuştur" denilmektedir.

Abdurrahman Şeref Efendinin "Mülkiye Ruhunun" oluşmasına önemli katkıları olduğu anlaşılmaktadır. Ben bugün huzurunuzda yapmaktan onur duyduğum bu konuşmamda bir kolektif ve anonim ürün olduğuna inandığım Mülkiyeli ruhuna Mülkiye dışından birisi olarak kendi bakışımı, Türkiye tarihi ile özdeşleşen Mülkiye tarihinden kısa notlar eşliğinde ortaya koymaya çalışacağım.

1908 yılında Meşrutiyet ilan edilir. Meşrutiyetin ilanı ile Mülkiyede daha özgür bir öğrenim ortamı yaratılır ve okulun adına konmuş bulunan "şahane" eklentisi bırakılır. Yine aynı yılda, 1908 yılında, Mekteb-i Mülkiye Mezunları Cemiyeti kurulur. Bu mezunlar derneğinin kurulmasında Meşrutiyetle birlikte örgütlenme açısından yaşanan hoşgörülü ortam kuşkusuz başat etmendir. Ama arka planda nelerin olduğu incelenmeye değer. Bunlardan birisi 1883 yılında başlayan yatılı okul uygulaması olmalıdır. Daha önemlisinin ise, Mülkiye ile yeşeren yeni fikirlerin ve yeni anlayışların yaşama geçirilmesine ne sarayın ne de toplumun hazır olmamasıyla ilgilidir. Mülkiye mezunları kendilerine yönelik kaygı ve kuşkuyla çevrili bir ortamda çalışmaktaydılar. Herhangi bir üniforma veya cüppe taşımadan devlete ve topluma aydınlık taşımaya çaba göstermekteydiler. Bu koşullarda, kendilerine güvenli bir liman yaratmak

amacıyla, okullarına ve birbirlerine sarılarak, birbirlerine sevgi ve saygı ile bağlanarak benzersiz bir dayanışma geliştirdiklerini düşünüyorum.

Yaşamın somut koşullarından doğan bu dayanışma giderek gelişmiş, kökleşmiş ve Mülkiyeli ruhunun, Mülkiye kimliğinin, en önemli öğelerinden birisi olmuştur. Mezunları Mülkiyenin ayrılmaz bir parçası olmuşlar ve ondan kopmamışlardır. Bugünün Mülkiyeliler Birliği ise mülkiye dayanışmasının simgesidir. Mülkiye kimliğini sahiplenmek ancak Siyasal Bilgiler Fakültesini ve Mülkiyeliler Birliğini birlikte sahiplenmek ile mümkündür. Mülkiyeliler Birliği yanında olmazsa Siyasal Bilgiler Fakültesi eksik demektir.

Gelin tekrar Mülkiye tarihinde kaldığımız yerden ileriye doğru yürümeye devam edelim. 1915-18 yılları arasında Mülkiye Mektebinin yaşamına ara verilmiş, belki daha doğru bir ifadeyle Darülfünunda küçücük bir yer bulmuştur. Mülkiyenin yeniden açılışından kısa bir süre sonra, benim adaşım olan bir öğrenci, Mülkiye ruhunun iki ana ögesini, yurtseverlik ve özgüveni en güzel ve en yalın biçimde dile getiriyordu. “Gül ki sen neşe’ne, gülsün ay güneş toprak deniz. Ey vatan, gözyaşların dinsin yetiştik çünkü biz. “

Mülkiyeliler ülkenin yaşadığı en karanlık günlerde bile başlarını dik tuttular, umutlarını hiç yitirmediler. Coşkulu bir yurtseverlik, Mülkiye kimliğinin başlıca ögesi olarak daima yaşadı.

Mülkiyenin tarihinde bunlar yaşanırken Türkiye’nin tarihi büyük bir dönüm noktasına yaklaşmaktadır. Mülkiye marşının güftesinin yazıldığı yıl Mustafa Kemal Paşa Samsun’a çıkar. Mustafa Kemal’in önderliğinde emperyalizme karşı kazanılmış ilk kurtuluş savaşı gerçekleştirilir. Sonra, tam bağımsızlık ve bilimin ve aklın üstünlüğü temelinde Türkiye Cumhuriyeti kurulur. 20 Yüzyılın en büyük toplumsal dönüşüm projesi hızla hayata geçirilmeye başlar.

Bu dönemde genç Cumhuriyetin başkenti Ankara’da Mülkiyelilerin sayısı giderek artmaktadır. Bu yurtsever insanlar İstanbul’da bıraktıkları yuvalarını hiç unutmamakta özellikle bugün burada bizim yaptığımız gibi kuruluş yıldönümlerini düzenli kutlamaktadırlar. Bu toplantılarda, Devlet Ankara’da ise devleti yönetenleri yetiştiren okul da Ankara’da olmalı düşüncesinin yaygınlaşmaya başlamıştır. Atatürk, Mülkiyeyi duru Türkçe akımı sırasında Siyasal Bilgiler Okulu olarak adlandırmış ve Ankara’ya nakledilme fikrini benimsemiştir. 6 Kasım 1935 sabah saatlerinde trenle Ankara’ya varılır.

Ankara’ya gelen ve artık Atatürk’ün ona verdiği güzel adı, Siyasal Bilgiler Okulu adını taşıyan Mülkiye için yeni bir yaşam başlamıştır. Cumhuriyetin

başkenti Ankara'da topluma daha yakın duran bir Mülkiye vardır. Kısa sürede İnek Bayramı geleneği doğar. Bu bayram, sadece Mülkiyede yaşanan ve gerçek anlamıyla Mülkiyeli olan bir öğrenci bayramıdır. Bu bayramın içinde Mülkiye ruhunun önemli bir parçası öne çıkmakta ve giderek rafine olmaktadır. Bunun adı eleştirel düşüncedir. Mülkiyeli eleştirel düşünen, düşüncelerini açık ve özgür olarak ifade eden insandır. Mülkiyeli demokrattır.

Ülkenin ilk üniversiteler yasasının kabulü ve Ankara Üniversitesinin kurulmasından sonra Mülkiye 1950 yılında Ankara Üniversitesi çatısı altına girdi. Bu çatı altında bulunduğu Cumhuriyetin öncü fakültelerinin akademik değerlerini paylaştı ve 1955 yılında doktora eğitimi de vermeye başladı.

Bu yıllarda siyaset ısınmaktadır. Altan Öymen'in deyişiyle "öfkeli yıllar" başlamıştır. 27 Mayıs 1960 öncesi Mülkiye çok hareketlidir. Bir gün Başbakan Adnan Menderes polis kurşunlarıyla oluşan izleri kapattırmaması üzerine Dekan Fehmi Yavuz'u arayarak "bu Mülkiye için yüz karasıdır" der. Fehmi hoca, "bizim için şereftir" karşılığını verir.

Mülkiyeli cesurdur, "biraz dikbaşı birazda mağrurdur."

Mülkiye kimliğiyle ilgili son alıntımı bir başka kuruluş yıldönümü töreninden almak istiyorum. Yıl 1981, 4 Aralık günü, Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı, sevgili hocam Cevat Geray kürsüde. Askeri yönetim var ve YÖK yasasının kabulü üzerinden daha bir ay bile geçmemiş, ağır baskılar ve antidemokratik uygulamalar altındaki Mülkiye'de Cevat hoca YÖK yasasını geniş bir biçimde eleştirir, kaygılarını ve kuşkularını kürsüden en yüksek perdeden dile getirir.

Mülkiye hiçbir zaman koşulların dümen suyunda giden renksiz, silik ve kimliksiz bir kurum olmadı. Mülkiyeli olmak, ilkeli, dik ve onurlu duruşa sahip olmak demektir.

Değerli konuklar, sevgili Mülkiyeliler,

Mülkiye, Cumhuriyet tarihinde en belirleyici yükseköğretim kurumlarının başında geldi. Ülkenin siyasal, toplumsal, ekonomik yaşamında derin etkileri oldu. Unutulmaz bilim adamları yetiştirdi,. Unutulmaz diplomatlar, kamu yöneticileri yetiştirdi. Aydınlar ve erdemli insanlar yetiştirdi.

Mülkiyeyi ve mülkiyelileri 150. şeref yıllarında yürekten kutluyorum. Mülkiyenin bu mutlu güne erişmesinde emeği ve payı olanları saygı ve şükranla anıyorum.

Bugün Mülkiye 150 yıllık müthiş bir tarihi geride bırakmanın kıvancı içinde yeni bir güne ve yeni bir döneme başlıyor. İçtenlikle inanıyorum ki, Mülkiye

yeni dönemde yeni sözler ve yeni eylemlerle topluma ve insanlığa hizmetlerini hızla daha ileriye ve daha yukarıya taşıyacaktı.

Ne yapacaktır Mülkiye. Bunu tabii kendileri bilirler en iyisini kendileri bulurlar. Ben, Mülkiyenin bir zamanlar bağrından kendi kulvarında öncülük yapan Basın Yayın Yüksek Okulunu çıkardığı gibi en kısa zamanda bu kez bağrından özgün, çığır açan, dünyayı hayran bırakan bir araştırma enstitüsü doğuracağına inanıyorum. Ben bu fakültenin hızla ve eşzamanlı olarak bir taraftan toplumun her kesimiyle çok daha güçlü bağlar kurarken diğer taraftan uluslar arası alanda tanınırlığını ve saygınlığını çok daha fazla yükseltecek olağanüstü işler yapacağına inanıyorum. En kısa zamanda bir Müze kurarak, 150 şeref yılını kalıcı biçimde taçlandıracağına inanıyorum.

Mülkiye, olağanüstü birikimi ve insan kaynağı ile bu toplumun kendisinden beklediği yeni ve büyük atılımları hayata geçirebilecek donanıma fazlasıyla sahiptir. Mülkiyenin bu toplumun güvencesi, göz bebeği bir aydınlanma kurumu niteliğini geliştirerek sürdürmesi için tek bir koşul yeterlidir. O da Mülkiyenin kendi değerlerinden ve kimliğinden asla taviz vermemesi ve Mülkiyeli ruhunu daima sımsıkı korumasıdır.

Saygılarımla, 4 Aralık 2009

Prof.Dr. Cemal Taluğ